

AMICULU FA MURE

Apare una-data in septemana — Dominec'a. Pretiulu de prenumeratiune pro unu anu e 5 fl., pe unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pro unu anu 13 franci — lei noi, pe unu semestru 7 franci — lei noi.

Romanii la Plevn'a.

— Disertatiune. *) —

Colo 'n Plevn'a si 'n redute
Stau paganii mii si sute
Stau la pãnda tupilati
Cã zavodi de cei turbati.

Las' se siãda mari si mici
Tragetii hor'a mòi voinici!
Alesandri. — Hor'a dela Plevn'a.

I.

Domniloru! Fia-mi permisã cã in tempulu ce mi-lu acõrda statutele Associatiunei nõstre cãtu si bunavointi'a D-võstra, se tractezu despre o tema, ce credu cã interesãza pre ori cene, dar' in speãia si mai multu pre Romani. Pre Romani trebuie se-i interesãze mai multu pentru-cã este vorb'a de sangele si de virtutile lor, este vorb'a de un'a din cele mai gloriõse pagine ale istoriei Romanimeii, de succesele eminente ale armelor romane obtienute pre cõstele Balcanului si in speãia la Plevn'a.

Sciu cã fia-care din D-võstra cunoõce prea bine tõte acele fapte cu cari voiescu a Ve intretiené, sciu cã anevoie asi gasi vre-unu episodulu belicu, care se nu ve fia dejã cunoscutu, pentru-cã tõte acele fapte vitejesci sunt inca prõspete, ranele eroiloru inca nu sunt de ajunsu vindecate, cõstele Balcaniloru inca nu sunt spalate de sangele vitejiloru Romani.

*) Acõsta disertatiune erã se se cetésca in adunarea generala a „Associatiunei transilvane“ . . . tienne estu-anu in Turd'a, — dar' din caus'a multimeii agendeloru oficiõse si a scurtimeii tempulu nu s'a potutu ceti. Red.

Pentru a fi bine întielésã intentiunea acestui discursu fia-mi iertatu a Ve adresã o intrebare: Care dintre D-võstra n'ati cetitu poem'a lauriatului nostru poetu Andreiu Muresianu intitulata „Unu resunetu“ ce se incepe cu „Descépta-te romane“ . . . ? Dar' ce intrebare curiõsa 'mi veti responde D-võstra, pentru-cã nu este Romanu, mã nu este copilu, care se nu fi cetitu si se nu scia de rostul acõsta poesii clasice din tõte vederile. Asié este Domniloru! Inse eu sustienu ca cetindu cineva acõsta frumõsa si romanésca poesia pentru antaia óra, a capetatu fãrã indoiéla gustulu de a o ceti si a dou'a óra si a trei'a si asié mai departe, pentru-cã cu cãtu o cetesce cinev'a mai desu, cu atãta se indulcesce mai tare in dins'a si nu scie ce simtieminte lu-cuprindu si-lu predomnescu, cãci anim'a-i poftesce neincetatu se o cetésca inca odata.

Si déca ne punemu intrebarea pentru ce se intempla acõsta? Respundemu: pentru-cã Andreiu a alcatuit'o din cele mai nobile si mai scumpe elemente, ce caracteriséza neamulu nostru, a facut'o din muschii si din nervii animei Romanulu si a cioplit'o dupa tipulu si asemenarea cugetarei si a simtinei romanesci.

Acést'a se intempla cu ori ce lucru placutu animei nõstre. Acést'a se intempla credu si cu faptele vitejesci indeplinite de Romani la Plevn'a. Ori de câte ori si ori cãtu de multu cetimu si vorbimu despre aceste vitejii, nu ne potemu saturã in destulu, si totudeaun'a ne mai remane unu punctu, care ne indémna se vorbimu din nou despre dinsele, care ne indulcesce, ne entusiasmeza si ne hotarescu se incepemu da capo. Si acestu simtiemintu instinctivu este unulu din cele mai scumpe

si mai binefacătoare, este unul din acele, cari vivifica energi'a si otielesce curagiulu Romanului si cari 'lu nutrescu si sustienu la aspiratiunea si destinatiunea viitoriului seu.

Este bine a folosi tóta ocasiunea data a reinprospetá astfelu de fapte, de a le sadí in animele generatiunei tenere si a le transformá pre incetulu in legende si povesti populare. Credu dara cá tem'a ce mi-am propusu a tractá va intimpiná bunavointi'a si pacienti'a D-vóstra, care tema me vedu silitu a o tractá numai in liniaminte pentru-cá a o tractá in tóte amenuntele s'ar' recére a scrie o carte voluminósa.

II.

Ne aflamu la inceputulu lunei lui Augustu. Suntu trei ani decându Roman'fa se aflá chiar' pre asta vreme in o mare agitatiune. D-vóstra ve veti aduce bine aminte cu totii si cu deosebire D-vóstra amabile dame, cari chiar' pre acésta vreme desvoltarati o mare activitate scarmanându scame, facându bandagie, camesi si totufeliulu de recuisite pentru ambulantiile de câmpu ce le-ati destinat pentru fratii vostri, ce in curându aveau se intre in lupta.

In Roman'fa se lucrá la preparative de resbelu cu unu zelu si cu unu entusiasmu ne mai pomenitu in analele acestei tieri. Teneri si betrâni, barbati si femei, senatori si deputati, comercianti si industriasi, cu unu cuvântu intréga tier'a, începându dela Domnu si Dómna pâna la tieranu si tieranca, eráu in lucrare, contribuiau la provederea armatei cu cele de lipsa. Armat'a se aflá formata in 4 divisiu pre petioru de resbelu si erá concentrata la Dunare pre o linia dela Calafatu pâna la Oltu formându arip'a drépta a armatei rusesci de operatiune. Dins'a acceptá cu nerabdare trecerea preste Dunare pentru a se spalá pre sine si numele neamului omenescu de clevelele strainiloru si pentu a aretá cum se scie bate pentru mosi'a si independenti'a tierii sale.

Dar' inainte de a urmarí pre Romani, misicariile si luptele loru, se remanemu unu momentu la armat'a rusésca, si se vedemu ce a indemnatu pre Romani a participá in acésta campania.

III.

Dupa-ce Europei nu i-a succésu de a introduce una ordine imbucurătoare si corespundietóre in Turci'a, dupa-ce conferinti'a dela Constantinopolu n'a avutu nici unu resultatu: Rusi-a si-a luat sarcin'a de-a deslegá singura multu clocit'a cestiune orientale.

Dupa unu lungu preludiu diplomaticu, Tiarulu Alesandru a publicatu din Chisineu la 12/24 Aprile 1877 declaratiunea de resbelu prin care ordoná totu odata trecerea trupeloru preste Prutu in Roman'fa, dupa ce atátu Tiarulu cátu si Gorciakoff au datu declaratiune solemnă si espresa guvernului Romanu, prin cunoscut'a conventiune dela 4/16 Aprile, cumcá se garantéza intregitatea teritoriului romanu si nu se va stirbá nici

o palma din pamentulu Romaniei. Totu in acésta d'f a adresatu si marele duce Nicolae generalissimulu armatei de sudu unu manifestu indreptatu catra locuitorii Romani ocolindu factorulu competente, adeca guvernulu romanu, o portare destulu de necorecta din tóte vederile.

Armat'a rusésca trece Prutul pre 3 locuri, pe la Bestimacu, Tabacu si Ungheni.

Pe la sfêrsitului lui Juniu se aflau la Dunarea de diosu la 200 mii de combatenti cu 784 tunuri, ocupându lini'a dela gurile Dunarei pâna la Oltu. Lini'a dela Oltu pâna la confiniale Serbiei o avea sub aপরare armat'a româna organizata in 2 corpuri de armata, fiecare corpu in 2 divisiu.

In 27 Aprile, 4 Maiu a sunatu primululu tunu rusescu la Brail'a, semnalulu inceperii ostilitatiloru, — ér' in 27 Aprilie/9 Maiu a sunatu primululu tunu romanescu dela Calafatu alu divisiiei actualului generalu M. Ceresu indreptatu asupra Vidinului in urm'a multeloru provocari din partea Turciloru si dupa-ce Turcii au inceputu mai antâiu a bombardá orasiale deschise romane dela Dunare. In 6 Maiu/28 Aprilie începú a suná tunulu romanescu si dela Oltenitia unde erá divisi'a generalului Manu (IV-a) ér' mai târdiu a inceputu artileria romana o bombardare formala la Bechetu, Islaz u si Corabi'a preste totu loculu cu unu succésu admirabile stercându laudele strainiloru.

Redicarea manusiei provocatore a sanctionat'o atátu guvernulu romanu cátu si tier'a intréga prin votulu unanimu alu reprezentantiloru sei ce Pau datu in 9/21 Maiu, in ace'a d'i memorabila cându s'a pronunciatu independenti'a absoluta a Romantei, in care d'i s'a votatu si stergerea tributulu de 900.000 lei la anu si folosirea acestui'a in bugetulu ministrului de resbelu, si in care d'i s'a instituitu unu ordinu cavalerescu „Steau'a Romantei.“

In 10/22 Juniu a trecutulu corpu rusescu alu XIV-lea de armata pe la Brail'a si in 15/27 Juniu a trecutulu grosulu armatei pre pontone pe la Zimnicea, unde s'a construitu mai târdiu unu podu stabilu.

La operatiunile cele de antai ale trupeloru rusesci au avutu unu succésu bunu, gratia neglijentiei si indiferentismului trupeloru turcesci comandate de generalissimulu (serdarulu) Cherim pas'fa. Turcii aveau in Juniu 4 corpuri de armata operativa, 3 corpuri in quadrilateralulu Rusciucu, Varn'a, Siuml'a si Silistri'a, cari formáu laturea drépta cu frontulu spre vestu (90 mii) sub Abdul-Kerim si unu corpu la Vidinu; arip'a drépta pâna la 60 de mii sub Osmanu pas'fa si armat'a de reserva la Adrianopolu sub Suleimanu-p. apoi 372 tunuri, 12.000 calareti.

Armat'a rusésca dupa trecerea ei preste Dunare, in locu de a urmarí si a-si concentrá tóte poterile si a face frontu spre unu singuru scopu incepe a se impartí a-si resfirá poterile si a face frontu in tóte partile. Arip'a drépta indata dupa trecere începú a progresá

spre Vestu, adeca spre Nicopolu si Plevn'a, centrulu spre sudu catra Balcanu si arip'a stânga catra Rusciucu si Rasgradu.

Dela centru s'a tramisu o avantgarda sub renumitulul generalu Gurko, care ocupà mai antâiu Tirnov'a si de aci întreprinse o adeverata expeditia aventuriôsa. Pe la diumetate Juliu trecù elu Balcanulu pe la pasulu Sîpca si pre la sfêrsitulul lui Juliu se afiã întregu Balcanulu in mânile Rusiloru. Acést'a a facutu mare sensatiune in Europ'a întréga, a consternatu pre amicii Turciloru si a produsu o frica mare si in seraiu.

Intru ace'a arip'a drépta rusésca sub comand'a general. Krüdener inaintã pâna la Nicopolu, asupr'a carui'a începù ataculu in 15 Juliu. In urm'a bombardarei de tôte partile, la care a contribuitu in modu insemnatu artileri'a romana de preste Dunare, dela Turnu Magurele si Islazu, cetatea Nicopolu s'a vediutu silita a se predã in 16 Juliu. Unu corespundinte alu Agentiei Havas*) adeveresce cã artileri'a romana a hotaritu capitularea Nicopolului. Acésta marturisire o facura chiar' si Turcii.

Cu câta voia si bucuria ar' fi trecutu si trupele romane Dunarea pentru a participã la lupta, inse Rusii raspundeau cu dispretiu ca nici ei n'au destulu de lucru cu Turcii. Vomu vedé inse indata câtu de tare s'au insielatu Rusii in asta presupunere esagerata.

Osmanu pasi'a, comandantele Vidinului, întielegându despre capitularea Nicopolului, concepù numai decãtu planulu de a se fortificã la Plevn'a si de a cercã se rumpa comunicatiunea trupeloru rusesci, care planu si începù a-lu esecutã, concentrându-si acolo trupe din tôte partile.

Intru ace'a marele duce Nicolae ordonã comandantelul corpului alu XI-lea gener. Krüdener, cã se ocupe numai decãtu Plevn'a. Acést'a insarcinã cu esecutarea acestui ordinu pe general. Schilder Schuldner, carele a si facutu ataculu in 8/20 Juliu asupr'a Plevnei, care di fù un'a din cele mai fatale pentru Rusi. In acésta lupta a pierdutu Schuldner 2771 morti si raniti dintre cari 74 oficiri, adeca a 3-a parte din armat'a s'a. Rusii au avutu unu mare norocu cã dupa pierderea acestei lupte n'au fostu urmariti de catra Osmanu, cãci atunci n'ar' fi umblatu bine, ar' fi fostu aruncati in Dunare séu preste Dunare.

Acésta lupta a contribuitu multu la schimbarea relatiunilor dintre Rusi'a si Romania, a moderatu tonulu plinu de mândria desiérta a generaliloru rusesci. Acum si-aduse amfute bar. Krüdener cumcã Romanii i-ar' prinde fórte bine si telegrafã generalului Manu la Turnu-Magurele cã se tréca Dunarea numai decãtu. Inse generalulu Manu i-a datu urmatorielu respunsu laconicu: „N'amu porunca dela comandantele meu supremu.“ Acestu respunsu a fostu fórte nimeritu si demnu de tóta laud'a pentru-cã mai bine de 2 luni au statu ministrii Romaniei in negociari cu Gorgiakoff

si cu Nicolae spre a cöoperã si armat'a romãna. Inse Gorgiakoff le raspundeã: „D-vöstra v'ati pusu pre unu terrenu revolutionariu facia de sultanu, facia de care sunteti vasali. Nu potemu face cauza comuna cu revolutionariu.“ — „N'avemu trebuintia de voi!“ le raspundeau generalii rusesci cu ingamfare. — Inse batiulu lui Ddieu a urmatu. Catastrofa dela 8/20 Juliu i-a adusu indata in cornu de capra.

Imperatulu Alesandru roga in o epistola fórte gratiosa pre principele Carolu se tramita unu regimentu preste Dunare se ocupe Nicopolulu, cã unii ce au drep-turi necontestate asupr'a-i. Principele Carolu ordinã gener. Manu ér' acest'a trecù, — 16/28 Juliu, — si substitui trupele rusesci garnisonate aci, cari fura dirése spre Plevn'a unde se preparã pentru 18/30 Juliu altu atacu.

Rusii s'au preparatu asta data mai bine cã antãia óra, au concentratu mai multe trupe, inse Osmanu inca n'a dormitu, inca si-a concentratu unu numeru considerabilu de trupe din tôte partile. — Inse si acésta lupta a fostu fórte nefericita pentru Rusi, cari au perdutu la 7338 morti si raniti intre cari si 170 oficiri, fara a poté scöte pre Osmanu din pusetiuniile lui din Plevn'a.

Acést'a fù a dou'a bataia alui Ddieu pentru ingãmfarea rusésca.

In órele supreme ale nenorocirei, Krüdener 'si adusé aminte de divisi'a generalului Manu, ce se afiã la Nicopolu, lu-provocã cã numai decãtu se parasésca Nicopolulu si se pornésca spre Plevn'a. Inse Manu i-a respunsu si asta-data asié precum trebuie se raspunda unu oșteanu romanu: „N'am porunca dela comandantulu meu supremu, se vina acé'a apoi plecu.“

Marele duce nëcãjitu pâna in sufletu de acést'a a dou'a catastrofa a carei urmari poteau fi fórte funeste pentru acestu resbelu, se vede silitu a rogã pe principele Carolu cã acest'a „se tréca Dunarea pre unde va voi si sub ori-ce conditiuni numai se vina in ajutoriu ca-ci Turcii i-au prapaditu si caus'a crestina este perduta.“ Imperatulu asemenea 'lu róga terminându: „Vino pentru numele lui Ddieu!“ Atunci se resolvì si principele Carolu de a trece cu armat'a s'a pre la Corabi'a, dupa-ce avura cöntielegeri cu marele duce Nicolae si cu Tiarulu si dupa-ce obtienù la 18/30 Augustu, denumirea de comandante supremu alu tuturoru trupeloru ruso-romane cöoperátore la Plevn'a sub numirea de armata de vestu.

IV.

Carolu a fostu alu 2-lea Soveranu Romanu carele a aruncatu podu preste Dunare pentru a conduce legiunile sale.

Trecerea s'a intemplatu in 20 Augustu/1 Septembrie. Acésta di fù o di de serbatóre pentru întréga tiér'a. Din departari mari mergeau parintii, fratii, surorile si nevestele braviloru fetiori romani pentru a le dá una imbrãgisiare de incurãgiare si unu sarutu de vitejia. „Inainte cu barbatia ostasi romani! si in curendu ve veti întörce in familiiele vöstre, in tiér'a vöstra libera

*) Vedi: „Resbelulu orientãle illustratu pag. 461.“

prin voi *insi-ve acoperiti de aplausele intregii natiiuni.* Astfeliu le vorbi principele Carolu primulu loru capitanu cându a calcatu pre podulu dela Corabi'a. Astfeliu le profeti Domnitoriulu, pentru-ca vomu vedé indata câta dreptate a avutu Carolu, câtu de bine si-a cunoscutu vitejii sei. Tiér'a întréga aducea urrarile cele mai calduróse bravei armate si bravului ei capitanu.

Cu inceputulu lunei lui Septembre n. se afláu in Bulgari'a preste 46.000 ostasi Romani, adeca divisiile a II-a, III-a si a IV-a intregi insoçiti de binecumentarile tieriei si de urrarile cele mai ferbinti ale Romanimeii intregi, ér' la malulu stângu alu Dunarei mai remase o reserva de 25.000 sub conducerea gener. Lupu, mai cu séma pentru aperia podulu dela Corabi'a (div. I.) Trupele romane aveau destinatiunea cá impreuna cu trupele rusesci se impresure si se cuprinda Plevn'a. Dinsele formara arip'a drépta si luara positia la nord-ostulu Plevnei. Osmanu observá cá i-se pregatesce unu mare atacu de catra trupele aliate, de ace'a dinsulu nu intrelassá nimicu pentru a-si inmultí puterile si a-si fortificá positi'a s'a la Plevn'a prin numeróse redute, transieuri si totufeliulu de siantiuri.

Dar' se trecemu la operatiunile armatei romane.

V.

Inca in 7 Sept. n. au deschisu atátu Romanii câtu si Rusii unu focu energicu asupr'a Plevnei, cá preludiu la lupt'a urmânda dela 11 Sept. n. diu'a încoronarei Tiarului, care di o voira Nicolae si generalii sei cu ori ce pretiu se o serbatoréscu prin o victoria, cási cându victoriele s'aru cascigá cá la manevrele de câmpu. In acésta di a primitu armat'a romana botezulu de focu si de sânge si ostasii romani primulu sarutu de viteji.

Inca in 8 spre 9 Sept. n. capetá divisi'a a IV-a ordinulu se atace retransiementele turcesci aflatóre spre ostu dela redutele Grivitei n. I si II. Ataculu acestei divisiu a fostu scurtu dar' admirabilu. Romanii s'au aruncatu cá leii asupr'a acestoru retransiemente si alun-gara pe Turci. Turcii se retragu si se încerca de repetite ori a-si reocupá retransiementele, inse totudeaun'a fâra succesu. Europ'a érá nimita de acésta bravura, de aceste virtuti bellice documentate de una armata ce pâna acum nu s'a bucuratu decâtu de batjocur'a strainiloru. Tiér'a si cu dens'a Romanimeea întréga érá mândra si vesela de astu faptu belicu.

Intru ace'a Osmanu p. 'si concentrase totu mai multe trupe in Plevn'a, ér' de alta parte se intari de tóte partile prin totu feliulu de siantiuri si redute. Progresulu fortificarei érá admirabilu. Intre multimea de redute si siantiuri ce impreunáu redutele turcesci amintescu redutele dela siantiulu Griviti'a in numeru de 2, façia de cari erau postate trupele romane si cari erau atacate si cuprinse. In façia cu aceste redute se aflá divisi'a a IV-a care indata dupa cucerirea obiectelor de dinaintea redutelor se pusé in stare de aperia si construi ra baterii noue la drépt'a si la stâng'a astoru

redute. Dintre acestea avea mai mare însemnatate redut'a Griviti'a n. I. pentru-cá dominá preste tóte celelalte intaritari.

Positiile romane se afláu înainte de actiunea memorabilei di dela 11 Sept. la o distantia de 1200 pâna 1800 metri. Terenulu de deinainte érá planu ér' spre reduta cu puçinu suisiu. La stâng'a estrema se coboriá terenulu intr'o albia afunda. Artileria érá postata astfeliu: 36 tunuri in o linia ce incepea dela vile din susu de satulu Griviti'a treptatu spre reduta ér' 12 tunuri erau la reserva.

Divisi'a a IV-a ce érá sub comand'a col. Anghelescu, compusa din brigad'a I-a a col. Boranescu si a 2-a a col. Cantilli, avea la 11 Sept. se atace redut'a n. 1; ér' divisi'a a III-a sub comand'a lui George Anghelescu compusa din brigad'a 1-a a col. Ipatescu si a col. Grammont avea se atace redut'a n. 2. Divisi'a a II-a avea se forméze rezerv'a.

Foculu de artileria ce avea se pregatesca lupt'a a inceputu pe la 10 óre. La 2¹/₂ óre divisi'a a IV-a se pune in miscare. Bat. alu 2-lea de venatori condusu de maj. Candiano Popescu s'a desfasiuratu in linia de tiratori. Colon'a principala fû condusa de loc. colonelu Voinescu. Dupa 20 minute o plóia de şrapuele si de glóntia cade pe colón'a de atacu. Pe la 3¹/₂ érá încinsa lupt'a pre întréga linia. Lupt'a érá crâncena. Din primele lenii sosiau neintreruptu raniti, dintre cari multi 'si aduceau chiar' armele cu sine. Voinescu 'si perde calulu si conduce pedestru. Impuşcaturile erau atátu de dese câtu nu se mai puteau distinge intervalurile. Turcii aperiau redut'a cu tenacitate admirabile, inse trupele române inaintáu fâra a fi şguduite. Incepuse a inoptá dar' lupt'a se continuá. Anghelescu trimite la flânculu dreptu o sectiune de artileria care bombardéza Griviti'a si Bucov'a, care incuragiéza trupele romane si mai multu. Cu o tenacitate si cu unu curagiu admirabilu ataca positiile inimice din nou. Cu unu „urra!“ puternicu, ce strabatá nóptea cea rece si ploioşa, se repedira remasitiile din alu 2-lea batalionu de vênatori si din reg. alu 10-lea de dorobanti. Inca odata siuera glóntiele preste capetele trupeii ostenite, dar' colonele inaintéza neclintite preste cadavrele camaradiloru caduti si la órele 6 si 15 minute sér'a Turcii au fostu respinsi deseversitu din fortulu Griviti'a, care fû ocupata indata de trupele reg. alu 5-lea de linia si alu 14-lea de dorobanti. Bravii vênatori cucerira unu drapelu si anume vênatoriulu George Ionu, ajutatu de sergentulu Stanu George si Nica Vasilie, ér' celelalte trupe cucerira 4 tunuri. Aceste trofee au fostu scumpu platite dar' nici odata n'au fostu mai meritatu castigate. Aceste trofee au fostu primite in Bucuresci la 7/19 Sept. cu mare entusiasmu, ce érá prefacutu in adeverata serbatóre nationale. Doue tunuri se afa si acum lânga statulu lui Michailu Vitezulu.

Dar' se venimu la divisi'a a III-a.

Nu asiá de fericescce a succesu ataculu acestei di-

visii ce l'a inceputu numai atunci cându divisi'a a IV-a a ajunsu la obiectu, dest' si acést'a divisi'a s'a luptatu nu cu mai puçinu curagiu si bravura. Batalionele prime de atacu din reg. alu 8-lea si alu 10-lea si-au perdatu in decursulu luptei pre toti oficirii. (Din batal. I-u alu reg. alu 8-lea a remasu unu singuru oficiru.) Ne mai avându aceste trupe oficiri, dupa-ce au ajunsu prin o plóia de glontie pâna la gróp'a si intrarea redutei au inceputu a se retrage. Brigad'a dela reserva sosl pré târdiu in ajutoriu din caus'a tempului ploiosu si a terenului greu de inaintatu. De ace'a ataculu n'a succesu si trupele s'au vediatu silite a se retrage decimate.

Succesulu dilei a fostu cucerirea redutei n. 1 ce erá de mare insemnatate, de ace'a Romanii n'au dormitu nóptea intréga, temându-se de incercarea Turciloru de a o reocupá, ce'a ce au si facutu pre la 5 óre demanétia. Dupa o lupta de 2 óre Romanii erau siliti a parasi redut'a, inse in acelu momentu supremu intrá in actiune alu 13-lea reg. de dorobanti, care dupa o lupta de 1/2 óra a respinsu definitivu pre Turci, ér' capitanulu Pruncu a plantatu steagulu reg. alu 13-le de Dorobanti pe parapetulu fortului.

Reocupându Românii redut'a a construitu-o pentru aperare. Au asediatu o bateria de 14 tunuri, ce avea rolulu de a impiedecá ori-ce misicare turcésca si de a atacá redut'a prin transieuri cu positiile cucerite la 8 Sept.

Perderile au fostu enorme: morti 15 oficiri si 1335 soldati, raniti 41 oficiri si 1176 soldati. Singuru batalionulu de vênatori a pierdutu, din 640 de ómeni si 11 oficiri, 400 ómeni si 7 oficiri.

Din'a de 11 Sept. — 30 Aug. a fostu o di dore-rosa pentru tíera pentru-cá a pierdutu atáti'a fii bravi si iubiti, dar' a fostu tetuodata un'a din cele mai frumo-se dile ce decoréza paginile istoriei romanesci, a fostu o di de gloria si mândria natiunale, cáci in dins'a s'a redicatu neamulu romanescu la fal'a de alta data, ea i-a datu loculu ce-i-se cuvine intre popórale libere si civilisate, i-a cáscigatu iubirea si admiratiunea lumei si i-a asecuratu viitoriulu. Nu numai tíer'a intréga ei si tóta Romanimea a serbatu acésta di de gloria, dar' intréga lumea a aplaudatu viteji'a romana prin laudele si elogiurile cele mai magulítóre. (Va urmá.)

STANU VENATORIULU.

(Intemplare din bejrani. *)

Erá o séra lina . . . A noptiloru regina,
Versandu preste padure o palida lumina,
Privia dintre stelutie cu tainica uimire
La venatoriulu teneru, ce beatu de fericire
Siedé 'naintea casei cu sóci'a-i iubitóre
Incungiaratu de arbori si flori mirositóre.

Nevast'a tenerica cu ochi de porumbrele
Privé tacuta-n ceriuri la luna si la stele;

*) Fragmentu din o poema epica.

Apoi zaríndu cum vine in josu cá o sagéta
O palida stelutie din ceriuri alungata :
„O dalbe stelisióre! — ea dice suridiendu —
Veniti, sburati cu tóte aice pre pamentu ;
Cá-ci oh! aici vietia cu multu este mai dulce
Cá-n raiulu de lumina, cá-n ceriulu ce straluce!“

Apoi privesce tainicu in faci'a lui senina
Si fruntea graciósa pre sinulu lui si-o-nelina ;
Ér' densulu dice : „Flóre, regina între flori!
Vedi lun'a cátu de trista pasiesce printre nori? . . .
Ast'felu odinióra treceamu eu in vietia
Cu aníma doiósa prin nori grei de tristétia.
Candu singuru traíamu inca si nu sciámu in lume
De-a ochiloru tei farmecu, de dulcele teu nume . . .
Dar' ceriulu, avendu mila de-a mele negre plangeri,
Tramisu-mi-a in cale pre unulu dintre angeri . . .
De candu te am pre tene o! angeru de iubire,
De-atunci a mea vietia e numai fericire!“ . . .

A disu si-abia sférsit'a, candu éta ca resuna
Din váile profunde unu glasu cá de fortuna :
„La lupta toti, la lupta, cá-ci tíer'a e pierduta!
Dusímanulu e in tíera! La lupta toti, la lupta!“
Si muntii repetu éra cu vócea loru bizara :
„La lupta toti, la lupta! Dusímanulu e in tíera!“

„Dusímáni in a mea tíera? — barbatulu a graítu —
Ah, unde-i buzduganu mi, tovarásiu multu iubitú ?
Ah, unde-i a mea pala de feru stralucitoriu?
Se-i stemperu lung'a sete, se-mi mai plinescu unu doru!“ . . .

Si cá unu fulgeru sbóra, si grabnicu se-'narméza,
Si-'ncaleca pre murgu-i ce salta si linchéza,
Si ast'felu voinicesce cu arme-'mpodobitu
In foculu bataliei sta gata de pomitu.

Petrusa de dorere muierea mi-lu privesce.
„O scumpulu meu tesauru! — cu lacremi ea graesce —
Acum disc-si cá vietia-ti e numai fericire :
Si-acum si vrói a merge din braçia-mi la perire? . . .
Lásá-vei tu in giele pre scump'a-ti sócióra
De dorulu teu ferbinte se plánga si se móra? . . .
O! unde-i juramentu-ti de veçnica iubire?
Séu vai, acél'a n'a fostu decátu o amagire?“ . . .

„O! dulcele meu angeru! — barbatulu f-i raspunde —
Dar' omu-e óre-n lume acelu e se ascunde
Si trece vremea scumpa in siópte de iubire,
Candu gintea s'a-lu provóca s'o scape de perire?
Au n'ai rosí la faci'a a me numi barbatu,
Se siedu pe-a t'ale braçia cu frica tupiatu :
Candu altii colo-n lupta e-unu crâncenu buzdugu . . .
Spargu capuri blastemate, facu mórté prin dusímanu? . . .
Eu te inbescu din sufletu o angeru de dulcétia!
Eu pentru tene draga mi-asíu dá si-a mea vietia!
Dar' pentru a mea tíera si-a gintei mele bine :

Jert'fí-mí-asi — de se-ar' cere — vietia si pre tene!
Acést'a-i detorentia onestului barbatu ;
Si celu ce n'o-'mplinesce : e lasiu, e blastematu! . . .
O! nu fii dara trista vedíndu-me plecându!
Alunga cétia négra din sinulu teu plapându ;
Ca-acusi, pre candu din arbori josu frundi'a va cadé
Plutindu in fericire noi ér' ne vomu vedé!“ . . .

„O, fia dar'! . . . Mergi veselu, de dorulu meu urmatu
Plinesce-ti detorentia cá omu adevératu! . . .
Mergi . . . oh! . . . vino éra acusi, dragulu meu sóro
Si nu lasá in giele pre gingasi'a t'a flóre!“

Barbatulu o asculta, cu sufletu-n estazu;
Depun-o sarutare pre tristulu ei obrazu.
O stringe cu iubire la sinu-i ardiatoriu,
Apoi naltiandu-si ochii spre ceriulu lucitoriu:

„O, angeri! — dice densulu — o, stele stralucite!
Trimiteti-mi din ceriuri poteri neobosite:
Pre unde eu vo'u trece cu spad'a mea luciôsa
Dusîmanii toti se cada, precum scarii de còsa!...
Séu sòrtea de-i jurata in contr'a gintei mele:
Se moru si eu mai bene in lupta sangerându, —
Decâtu se-mi vedu natiunea geméndu in lantiuri grele,
Decâtu se fiu sclavu candv'a pe-alu meu stravechiu
pamentu!“

Apoi catra mu-gutiulu, ardiendu de doru graesce:
„Nainte voinicele! me pòrta fulgeresce!“...
Murgutiulu cu mente i-i place de porunca:
Rinchéza, salta veselu, in nópte se arunca,
Si cu-alu seu domnu se perde in codrii sioptitori
Precum unu vulturu falnicu sborandu susu pintre nori.

Ér' tener'a nevasta remane cu-ntristare,
Precum o lunca verde candu sórele dispare...

Petru Dulfu.

G a i ' a .

I.

In dîlele secetóse ale verii, candu sórele cu radiele s'ale cele ferbinti stòrce síróie de sudori de pe feçiele ómeniloru, candu mai fie-care vietate i-si cauta unu locu umbrosu spre a se mai recorî puçinu, cà-ci caldur'a i se face nesuferita, candu arsitia incepe a palf tóte plantele, cari din caus'a acést'a i-si pléca apoi crescetulu in josu si incepu a se vescedi si a se uscá, candu apele curgátóre incepu pe 'ncetulu a scadea si a secá, in aceste dîle secetóse credu cà nu odata vi s'a intemplatu se vedeti o pasere sburandu si invertindu-se óre întregi pe de-asupr'a D.-Vóstre.

Ei bine! acést'a pasere, care de multe ori se naltia in sborulu seu asié de susu, cà numai de-abia o putemu zarî cu ochii, si care din candu in candu striga c'o vóce vaitátóre si tragenátóre „caaa! caaa!“ séu „gaaa! gaaa!“ se numesce in unele parti locuite de Romani „Gaie“ éra in altele „Caie“ si „Heie“ (lat. *Milvus rufus*; *Milvus regalis*, Briss; *Falco austriacus*, Gm.; *Falco Milvus*, L; germ. der rothe Milan, die Gabelweihe, die Königsweihe.)

Cum vine cà paserea acést'a se naltia in sborulu seu asié de susu si mai alesu in dîlele cele secetóse ale verii si de ce striga ea atuncia c'o vóce asia de plangátóre, cà si candu i-ar' lipsî cev'a, despre acést'a esista la poporulu romanu dóue legende, cari se vedu a fi pastrate din cea mai profunda vechime, de óre ce, dupa cum vomu vedé mai la vale, le aflamu atátu la romanii din Bucovin'a, câtu si la cei din Transilvani'a si Ungari'a.

Deci se vedemu cum suna legendele acestea si ce ne mai istorisescu Romanii despre *Gaie*, *Caie* *Heie*?

II.

La inceputu, — spune legend'a Romaniloru din Bucovin'a si Transilvani'a — candu a facutu Domnedieu tóte isvórele si fântánele, tóte riurile si pèriele, tóte albiile si vadurile apelor, a chiamatu si pe paseri cà

se-i ajute a le face. Tóte paserile câte se afla in lume au saritu indata din tóte partile si i-au ajutat a le sapá si a le indreptá, numai Gaia n'a voititu se-i ajute, ci ea a disu ca nu s'a întiná pe petióre¹⁾ sapându la fântane si isvóre.

Atunci superandu-se Domnedieu pe dens'a, cà e asia de idereptnica si neascultatóre, a blastematu-o si i-a disu:

„Tuturoru paseriloru din lume se le fia iertatu a bé apa din isvóre, fântani si pèrie, numai tie si urma-siloru tei nu!... Tu si toti urmasii tei numai atunci se beti apa, candu va plouá, éra candu a-ti incercá se beti apa din isvóre si din alte ape curgátóre, atunce se periti, pentru cà acum'a n'ai voititu se te ostenesci si tu dinpreuna cu cestelalte paseri si se-mi ajuti a sapá isvórele si-a indreptá vadurile apelor!“

Asia a disu Domnedieu si si-a intorsu faci'a dela dèns'a.

De-atunci apoi, decându a blastematu-o Domnedieu pe Gaie, nu-i este iertatu a bé apa din nici unu isvoru, séu alta apa curgátóre, cà-ci cum bé cum pere, ci numai atunci se bee apa candu plóua. Éra candu plóua nu-i este iertatu se tie clontiuulu in susu, cà se-i picure apa de plóie in gura, ci numai ap'a ce se stringe pe aripile s'ale i este iertatu se-o bee.

De-aceea apoi vér'a, candu e mare arsitia se sue ea asié de susu in sborulu seu, cà se fia mai aprópe de Domnedieu, carele audiendu-i mai de graba rugamintea, se tramita plóie cà se aiba de unde bé apa si cu ce-si stemperá setea.²⁾

Si Gaia de ace'a piere, candu bé apa din isvóre séu din alte ape curgátóre, pentru cà Domnedieu pre tóte acestea, dupa ce le-a facutu, le-a saratu într'atát'a ca tóte ceelalte paseri se pòta be apa din ele, numai singura Gaia nu, fiindu pentru dens'a prea serate.³⁾

III.

Legend'a Romaniloru din Ungari'a despre Gaia numai fórté puçinu se deosebesce de cea premergátóre suna ast'felu:

Vóindu Domnedieu a face fantáni pe la tóte isvórele, cà se aiba tóte vietatile de pe faci'a pamentulu de unde bé apa, a chiamatu pe tóte paserile la unu sfatu mare.

Tóte paserile s'au aretatu in urm'a poruncei lui Domnedieu si nici un'a dintre ele n'a fostu in protiva propunerii lui Domnedieu, ca Gaia se sape fântanele. Gaia inse s'a inprotivitu acestei propuneri domnediesci si aretându-si ghiarele câtu suntu de frumóse a disu:

¹⁾ Dupa alta versiune a acestei legende se fi disu Gaia ca tra Domnedieu, cà ea „se uda pe papuci“ si de aceia nu voesce se-i ajute a face isvóre.

²⁾ Cred. Rom. din Transilvani'a, com. de Dlu Gr. Craciunasiu teol. absol. si a celoru din Bucovin'a, com. de Dlu P. Ursulu din Candreni; dict. de V. Ungurénu din Hiesiesci si de alti Romani.

³⁾ Cred. Rom. din Candreni, com. de Dlu P. Ursulu.

„Nu-mi voiu intina eu petiorele facandu fontane!“
Celelalte paseri audiendu aceste vorbe nerumegate si necioplite ale Gaiei, o urgisira si-o blastemara.

Domnedieu primi inca blastemulu loru, si Gaiei, pentru neascultarea ei, i dise ca se nu-i fia iertatu a bé apa cá celorlalte paseri din isvóre, fára numai cu apa de róua se vietiuésca.

De-ace'a Gai'a, candu e seceta mare vér'a sbóra fórte susu in aeru si acolo striga fórte jalnicu cá se cada róua.

Mai tardiu inse, la rogarea celor'alalte paseri, Domnedieu se indurá a o iertá si-i incuviintiá se bée si apa de plóie, care picura din nori si se stringe pe frundiile erburiloru din padure.¹⁾

Éra sprinten'a si ghibacea *Rindunica*, vedindu ca Gai'a nu voiesce se asculte pre Domnedieu, s'a apucatu si-a sapatu apoi ea singura tóte isvórele si-a indreptatu albiile si vadurile apelu.²⁾

IV.

Dela aceste legende, insirate pana aici, se vede ca vine si urmatórea credintia a Romaniloru si anume:

Candu striga Gai'a vér'a, nu numai candu e seceta mare, ci ori si 'n care alta di de rëndu, apoi negresitu trebue se se schimbe vremea, trebue se viie din catro-va plóie, cá-ci ea numai cându e tare setósa obicinuesce se strige si se céra dela Domnedieu plóie, ca plouându se póta bé apa de pe aripile s'ale, si Domnedieu in scurtu dupa acést'a tramite plóie, cá-ci asié i-a fagaduitu elu, cá i-va tramite, candu se va inaltia spre ceriu si i se va rogá lui.³⁾

Éra unu proverbu poporalu dice:

Andii sbierandu o Gaie
E nedeside s'avemu plóie.⁴⁾

Merita a fi insemnatu inca si ace'a, ca dupa numele acestei paseri se numesce de catra Romani si-o planta anume: „*Unghia Cail*“ precum si unu jocu alu copiiloru, anume: „*De-a Pui'a-Gai'a*“ séu „*De-a Bab'a-Gai'a*“.

Dela numirea jocului aretatu, care infaciosiéza o Gaia si-o clošica cu pui si care e usitatu nu numai la copii din Bucovin'a, ci si la cei din Moldov'a⁵⁾ Munte-ni'a⁶⁾ precum si dela proverbulu: „*se tiene de capulu lui cá Gai'a matiulu*,⁷⁾ se vede ca numele de „*Gai'a*“ pl. „*Gai*“ a acestei paseri este fórte respanditu pintre Romani. Celu de „*Cail*“ inse l'am auditu numai in unele

comune din Bucovin'a, precum in Igesci, Candreni si Crasn'a. In comun'a din urma aflai si numirea plantei: „*Unghia Cail*“ care are form'a unei unghii mari de vulturu si semena la frundie, flóre si pastai fórte multu cu acatiulu (salcámulu), si cresce mai cu séma pe prunduri. Se afla acestu nume inca si la Romanii din Ungari'a, dupa cum mi-a scrisu Dlu E. Popu, inse numai fórte raru. Celu de „*Heie*“ i-lu aflai numai in dictionariulu Dlu Cihacu¹⁾ prin urmare nu-i cunoscú patri'a.

In vocabulariulu romanescu-nemtiescu,²⁾ compusu de Dlu S. Petri, provine numele „*Uligae*“, pre care autoriulu i-lu traduce ast'felu pe germanie: „*Das Mänchen einiger Raubvögel*“, adeca pe romanesc: „*barbatielulu unoru paseri rapitóre*.“

Mie 'mi vine a crede ca acést'a nu póte se fia altulu, decátu barbatielulu „*Gaii*“. Ba! Dlu Cihac nici nu se mai indoiesce despre acést'a, ci dice ca „*Uligai'a*“ se chiama lat. *Falco Milvus*, *Falco rufus*.³⁾

In fine voiu se mai amintescu inca si ace'a, cá in unele tienuturi ale Transilvaniei credu Romanii ca de va fi cinev'a cátu de beutoriu, daca va bé beutura spirituósa prin gútlegiu de Gaie, va incetá de-a bé mai departe si va fi omulu celu mai trézu.⁴⁾

S. Fl. Marianu.

Scanteiutie.

Elegiele apeli.

Cantate de unu beutoriu de vinu.

Plóua, plóua, plóua 'n fine! Asta apa ce veni, Va face la via bine, Iute ea va inverdi, Apei canturi se dedamu Caci ne scapa de multu chinu: Ap'a ne face se bemu Vinu.	Candu e seceta cam mare, Bietu morariulu intristatu, Far' de lucru, ne-ocupatu, Apa bea de superare Dara veselu le-i vedea Candu la mora-i ape vinu: Ast'a-lu face cá se bea Vinu.
--	---

Prin apa scie ori-cine Ca dieulu facú potopu, Dara elu avú unu scopu Punendu rele langa bine, In istoria vedemu, Ca d'atunci strugurii vinu: Ap'a dar' face se bemu Vinu.	Amici, asin voi se sciu, Mai voiti exemple nóue Gat'a suntu, se ve spunu voue, Priviti pre unu sacagiu. Dera deca-lu ve-ti vedea, Umblându strambu in locu de Ap'a l'a factu se bea [linu: Vinu.
--	---

Cine nu se 'nveselesce, Cându pe riuri si pe mari, Cu iutiela fi-i sosese Vinuri de prin alte tieri? Pivnitiele mele gemu. De butóie si vinu finu: Ap'a ne face se bemu Vinu.	Dér' cântandu intins'a apa Simtiu puçinu c'am regusitu; Dati-mi vinulu invecitu, Cá-ci de raguseli me scapa Cá toti care me ascultu Se cânte c'unu paharu plinu: Ap'a face se bemu multu Vinu.
--	---

*

Unu insuratu la betranetie.

Betrânu luási o féta juna
Grosavu v'asemenati: —
Unu trandafir frumosu de luna
C'unu stiru de cei uscati.

¹⁾ G. Dem. Teodorescu. Cercetari asupra proverbelor române. Bucuresci. 1877. p. 99.

²⁾ P. Ispirescu. Legendele si basmele Românilor etc. Part. I. ed. III. Bucuresci. 1872. p. 178.

³⁾ Dictionnaire d'etymologie daco-romano, éléments magyars p. 336 si 537.

⁴⁾ Com. de Dlu Gr. Craciunasiu.

¹⁾ Acést'a legenda, culésa dela Rom. de prin tienutulu Siomcutei-mari, mi-a com. Dlu Elia Popu.

²⁾ Dictatu de V. Ungurénu.

³⁾ Credintia comuna toturor romaniloru.

⁴⁾ Com. de Dlu E. Popu din Siomcut'a-mare.

⁵⁾ V. Alecsandri. Poesii pop. ale Rom. Bucuresci. 1866 p. 393. A. Lambrioru. „Jocurile copiiloru“ publ. in „Convorbiri lit.“ an. IX. Iasi. 1875—76. p. 6.

⁶⁾ Dictionnaire d'etymologie daco-romane, éléments slaves. etc. Francfort. 1879. p. 112.

⁷⁾ Sibiu. 1861.

REVISTA.

Fagarasiulu nou. Treidieci si două familii din Fagarasiu (Transilvani'a) au trecut in Dobrogea. Administratiunea romana le accórdá tóte inlesnirile posibile si i-i impartasiesce in cea mai eficace protectiune. Li se daruie locul odinióra a comunitatii turcesci Hairaclar — astadi parasitu de totu — si lemne din padurile statului pentru de-a-si construi edificiale economice necesarii. Comunitatea romana ce o voru formá ei, impreuna cu alti romani din Fagarasiu cari suntu pe cale in urm'a lor, va portá numirea de Fagarasiulu nou.

A. S. Regale Carolu I. Principele Romantei — re-n-torcându din caletor'a intreprinsa in strainatate, s'a opritu in Bud'apest'a si a facutu revist'a regimentului austriacu alu 6-lea de infanteria care portá numele densului (Regimentulu lui Carolu I Principele Romantei.)

Moneta de a lui Traianu s'a aflatu in Gusteriti'a (lánga Sabiiu.) Ea este versata din bronzu si aréta pe aversu capulu laureatu a lui Traianu, ér' pre reversu figur'a unei femei jacându josu si tienându in mán'a drepta o róta de caru ér' mán'a stंगा proptindu-si-o pre o bucata de stánca. Din inscriptiune abia se mai potu descifrá urmatórele; si anume pe aversu: . . . TRAIANO AUG DAC P M TR P . . . ér' pre reversu: VIA TRAIANA.

Spre a se scuti soldatii de frigu Ministeriuu comunu de resbelu alu Austro-Ungariei a ordinatu cá in tóte transporturile de militari, cari voru fi a se efectuat in tempu de iérna, se se provéda ostasii cu tióle bune si calduróse.

Aniversarea a 103-a a decapitarii lui Grigore Ghica gloriolului Domnu alu Moldovei, care a fostu supusu mortii pentru-cá s'a impotrivitu la desmembrarea terei sale (rapirea Bucovinei in a. 1777), s'a serbatu cu tóta pietatea, facându-se o panachida pe momentulu ridicatu in loculu, unde a caditu capulu Domnului martiru.

La gimnasiulu din Giurgiu începându a se formá o biblioteca, subscribulu vine mai antáiu a aduce multiamirile sale generosiloru donatori, cari s'au grabitu a-i oferí carti si diuare pentru unu scopu atátu de nobilu si folositoriu. Dar' fiindu de mare necesitate, cá bibliotec'a gimnasiului se fia totudeodata in curentulu misicerei literare si sciintifice din tíera, subscribulu in faci'a completei lipse, in care se afla gimnasiulu, spre a-si inavuti bibliotec'a, crede folositoriu a face apelu la nobilele simtieminte ale dd-loru autori si jurnalisti din Roman'a, cá din operele si jurnalele, ce voru tipari, se binevoiésca a tramite macaru câte unu esemplariu pentru acésta biblioteca, destinata a fi pusa la dispositiunea tuturoru ómeniloru de sciintia. N. D. R. o. c. u. Barciuanu Directorulu gimnasiului din Giurgiu.

Necrologia. Joanu Popu, — fiic'a lui Elis'a si ginerele, Joanu Coceanu, cu anima infranta de durere facu cunoscuta mórtea iubítei si bunei sojie, maice si sócre, **Rosalí'a Jelen** trecându din viétia la cele eterne dupa unu morbu de trei septamani in Oct. a 14-a a. c. deminét'a, in etate de 45 si dupa o fericita casatoria de 24 ani. — Osemintele-i s'au inmormmentatu in 16 Octobree dupa médiadi la 3 óre in Dominiu.

Josifu Fülep, comerciantu in Tergu-Muresiulu cá consógiu; Alesandru, cá fiu; Ecateriu'a, mar. Leontinu Popu, jude la trib. reg. in Clusiu, fiulu si fiicele acéstei'a si Elen'a cá fiice; Elisabet'a mar. Joanu Csatt, tabacariu; Mari'a, mar. Josifu Gerendi, jude la trib. reg. in Dev'a si Sofi'a, mar. Demetriu Manu comerciantu in Tergu-Muresiulu cá sorori, fii, fiicele si nepotii acestor'a: Danielu si Georgiu Moldovanu, cá veri; Julian'a Fülep, mar. vedua Gramm'a, Ann'a Fülep, mar. Popu si Beniaminu Fülep cá camnati, fii si fiicele acestor'a cu anima sfasiata de durere anuncia, cá prea iubita consógia, cea mai buna muma, credintiós'a si iubí órea sora, matusia si cumnata, modelulu de virtutiile casnice si familiare **Ann'a Fülep** nasc. **Deacu**, in etate de 60 ani s' 40 ani ai fericitei

casatoria, in urm'a unui morbu scurtu, a încetatu din viétia. Remasitiile pamentesci dela locuimti'a generului seu Leontinu Popu din strad'a promenadei Nr. 5. miercuri, in 20 octobree a. c. la 3 óre d. a. dupa implenirea rogatiuniloru se voru duce la gar'a din Clusiu, de unde pe calea ferata se voru transportá la Tergu-Muresiulu si acolo Joi, in 21 Oct. la 3 óre d. m. se voru inmormmentá in sante-remulu gr. cat.

Ritualulu bisericeii orientale catolice pentru catechetii scóleloru poporale si tinerimea dela scólele mai inalte, compusu de Joanu Borosiu, licentiatu in s. teologia morala si pastoralá, v-notariu si asesoru consistoriale. Invitarea de prenumeratiune la acésta carte, suna:

„Cuprinsulu tainicu alu S. nóstre religiiuni, — inchiaturile credintiei si principiale moralulu S. nóstre biserice: ni se infaçiosiezá in Cultulu — servitiulu — publicu dummediescu astufeliu, încátu potemu díce, cá acésta este descoperirea viua nunumai a acelu inchiaturu si principia, ci si óresicareva expresiune temeiuca a desvoltarei viétiei istorice, séu o constitutiunei interne si esterne a s. nóstre biserice. Dar' afara de acésta, tóta viétia nóstra crestinésca e condusa, si trebuie se fia petrunsa, de spiritulu viu si de viétia datatoriu alu servitiului dummediescu. Pentru-cá, cuprindiundu-se in acésta darulu mantuirei depusu in ss. Taine prin midilocirea acelu'a, nunumai cá ni se impartasiesce acelu daru — ci de-o data se sustiene, se intaresce si desvólta intru noi viétia morala adevratu crestinésca. Amesuratu firei si lipsei nóstre sufletesci, cuprinsulu acésta alu Cultulu dummediescu ni se descoperé in diferite forme semtitorie si visibile; — si se deplinesce prin diferite ceremonie. Midiloculu mai securu de a face placutu, pretiuutu si iubitu totu ce'a ce ne invétia s. biserica este: a cunósce, a fi petrunsu de insemnatatea morala si tainica a acelu ceremonie. De unde urmédia si ace'a cá: cunóscrea temeiuca a acéstei insemnatati in paralelu cu insusirea invetiaturiloru teoretice ale credintiei nóstre, mai alesu la tenerime — carea e mai susceptibila pentru totu ce e semtitoriu si visibile, constitua nunumai intemeierea viétiei religiose, ci si pretiutirea asiediemintelor besericeii. Spre midilocirea si cáscigarea acestoru efecte, cu aprobarea ven. Ordinariatu episcopescu gr. cat., s'a compusu si cartea aci amintita, carea cu acésta o presentediu Preotimei si Catechetiloru scóleloru nóstre poporale spre benevol'a partinire si imbraçiasiare. Pretiulu acéstei carticele — carea va cuprinde in sine 8—10 cóle tiparite — 'lu defigu in 60 cr., si se va poté prenumerá la auctoru, si la toti dd. colectanti.

Cólele de prenumeratiune suntu a se retramite pâna in finea lui Octomvre a. c. la Auctoru in Lugosiu.“

Abonantii nostrii se potu adresá la noi.

Deslegarea Logografului din nrulu 26.

Cele 8 cuvinte formate din silabele notate suntu: 1. Salamis 2. Utrecht 3. Fere 4. Lagardorf 5. Odera 6. Danton 7. Uri 8. Ica-Silvia.

Din literile initiale a acestoru cuvinte cetite de josu in susu resulta numele principelui de corona a Austro-Ungariei **RUDOLFUS** ér' din cele finali cetite de susu in josu numele logodnicei acésti'a, a principesii de Belgi'a **STEFANIA**.

Bine l'au deslegatu: Dómnele si domnisiórele Ann'a Popu-Popescu, Veturi'a Marianu n. Campeanu, Mari'a S. Turcu, Ann'a Precupu, Otilia Popovicu; si domni Nestoru Opreanu, Joanu Popu, Josifu Campeanu, Gregoriu Popescu.

Premiele escrise le-au cáscigatu: Dómna Veturi'a Marianu n. Campeanu, Domnisiór'a Mari'a Gregoriu Popescu.

Proprietariu, Editoru s' Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gher'a. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.“ 1880.